

Jó a könyvtárosnak? Politikai gazdaságtani tanulmányok

A közvélemény ellenére álltom, hogy téma! Még akkor is, ha kevesen tartják „érdekessnek”. Még akkor is, ha a tudományegyetem oktatói és hallgatói csak akkor foglalkoznak vele, ha személyes konfliktusuk támad miatta. Még akkor is, ha a látszat szerint „jó a tanszéki könyvtárosoknak”. „Eleve csak jó lehet nekik... Könnyű munka: délelőttönként kiadják-beveszik azt a néhány könyvet, leveszik a polcra, aláíratnak, kistempliznek, helyreraknak... Ha nincs kölcsönzőjük, nyugodtan üldögélhetnek — biztosan sokat olvashatnak, trécselhetnek — semmi gondjuk...”

Tegyük a kezünket a szívünkre: ugye, ez az általános vélemény?! Ugye csak akkor látunk a tanszéki könyvtárnál problémát, ha éppen azt a könyvet nem tudjuk kölcsönözni, amire szükségünk van, vagy éppen akkor nincs helyén a könyvtáros, amikor kérni akarunk tőle valamit?! Ugy különböz minden rendben?!

En is azt hittem eddig, s az elmúlt heteiben — amikor a nők helyzetének felmérése kapcsán több tanszéki könyvtárossal elbeszélgettem — rájöttem, hogy helyzetük, munkájuk megítélését illetően tévhitben vagyunk. Nem is olyan „jó nekik”! Hogy miért? Íme néhány „apró” gondjuk: Anyagi és erkölcsi felelősségük, végzett munkájuk nincs arányban anyagi és erkölcsi megbecsülésükkel. A tanszékezők, az oktatók és a hallgatók nem tudják, hogy milyen elvárásaik lehetnek velük szemben. Az utóbbi években megszaporodott adminisztrációs munkájuk következtében egyre kevesebb idejük jut szakmai továbbfejlesztésre, önképzésre. Ha megbetegszenek, vagy szabadságra mennek, helyettesük nincs, a felgyülemlt munka megvárja őket...

azt dr. Havasi Zoltán, az Egyetemi Könyvtár igazgatója mondta, amikor ezekről a gondokról beszélgettem vele és munkatársával, Novák Akossal. Az egyetem vezetése az utóbbi időben foglalkozik a könyvtárak és könyvtárosok helyzetével s a munka jellegének ésszerűbb szervezeti keretek közötti megváltoztatását tervezi. Látnák a könyvtárosoknak a szakmai és bérköltségéből adódó ellentmondásos helyzetét. Rektori Tanácsi határozat született, hogy a jelenlegi tanszéki könyvtári hálózatot át kell szervezni. Szakcsoport könyvtárakat fognak kialakítani, amelyben a könyvtárosok tevékenységét jobban tudják koordinálni. Az Egyetemi Könyvtár már dolgozik az átszervezési javaslaton, s azon is, hogy pontosabban vázolják — mint szakmai felügyeleti szerv — a könyvtárosokkal szemben támasztott követelményrendszer, a hátrókat besorolásokkal kapcsolatos javaslatokat, s azokat a kereteket, amelyek között a tanszéki (szakcsoport) könyvtárosok szorosabb, hasznosabb szakmai együttműködést alakíthatnak ki a központi könyvtárral.

A tanszéki könyvtárak helyzetében, megítélésükben változásokra van szükség — téma. Az egyetem vezetői, a tanszékek vezetői, az oktatók, a hallgatók s természetesen a könyvtárosok, az egész egyetemi közösség közvéleményének témája.

SZABÓ MAGDOLNA

„Végrehajtó”, „ügyintéző”, vagy könyvtáros?

Mi is a feladatuk? A Művelődésiügyi Minisztérium 120. 270/1968. sz. intézkedése figyelembevételével a JATE-n a könyvtári hálózat működésére hozott szabályzat szerint a tanszéki könyvtárosnak kell:

— lebonyolítani a belföldi és a devizaigényes külföldi könyv- és folyóirat rendelést, ajándékozások, cseréket...

— a beszerzett könyveket egyeztetni a számlákkal, leltározni, lepecsételni, róluk katalóguscédulákat készíteni, raktározni, kölcsönözni...

— a folyóiratok számait összegyűjteni és bekövetetni, leltározni...

— az állományban bekövetkezett változásokat idősorrendben a leltárkönyvben, illetve a törlési naplóban nyilvántartani...

— időről-időre az elrongyolódott, hiányos könyveket selejtezni...

— különféle (betűrendes, szak... stb.) katalógusokat vezetni...

— évenként bejelentést készíteni a Gazdasági Igazgatóságnak az év folyamán beszerzett könyvekről; a könyvtár működéséről részletes jelentést tenni az Egyetemi Könyvtárnak...

— kölcsönzésekről nyilvántartást és statisztikákat vezetni; a tanév végén az olyan hallgatókról, kik nem szolgáltatották vissza a könyveket, bejelentést tenni a dékáni hivatalban...

Azt hiszem szükségtelen a további felsorolás „ügyintéző” vonatkozásban. A fentiekben követtellekkel többségüknél nincs arányban a 201/1970. (M. K. 5.) MM—MűM számú utasításban meghatározott anyagi dotáció. Szervezetileg a tanszékek tartoznak ugyan, de a tapasztalatok szerint sajnos, még feletteseik, a tanszékezők sem ismerik pontosan a velük szemben támasztható igényeket. Ritka az olyan eset, hogy a tanszékek munkájában a könyvtáros is egyenrangú partner és ne csak végrehajtó legyen. Pedig az oktatási reform következtében — amikor is a hallgatók önálló munkája (s benne a könyvtári búvárkodás is) előtérbe kerül — megdőnt a szerepük a tanszékek oktatómunkájában, az oktatási célok közvetlenebbül szolgáló érdemibb tevékenységnek kellene előtérbe kerülni.

Racionális átszervezés
— Nem elsősorban a jegyzet és tankönyvellátás a tanszéki könyvtár feladata a jövőben — mutat

azt dr. Havasi Zoltán, az Egyetemi Könyvtár igazgatója mondta, amikor ezekről a gondokról beszélgettem vele és munkatársával, Novák Akossal. Az egyetem vezetése az utóbbi időben foglalkozik a könyvtárak és könyvtárosok helyzetével s a munka jellegének ésszerűbb szervezeti keretek közötti megváltoztatását tervezi. Látnák a könyvtárosoknak a szakmai és bérköltségéből adódó ellentmondásos helyzetét. Rektori Tanácsi határozat született, hogy a jelenlegi tanszéki könyvtári hálózatot át kell szervezni. Szakcsoport könyvtárakat fognak kialakítani, amelyben a könyvtárosok tevékenységét jobban tudják koordinálni. Az Egyetemi Könyvtár már dolgozik az átszervezési javaslaton, s azon is, hogy pontosabban vázolják — mint szakmai felügyeleti szerv — a könyvtárosokkal szemben támasztott követelményrendszer, a hátrókat besorolásokkal kapcsolatos javaslatokat, s azokat a kereteket, amelyek között a tanszéki (szakcsoport) könyvtárosok szorosabb, hasznosabb szakmai együttműködést alakíthatnak ki a központi könyvtárral.

SZABÓ MAGDOLNA

Dr. Kukán Ferenc

1971. december 13-án 73 éves korában meghalt dr. Kukán Ferenc szemészetprofesszor, aki 1969. június 30-án ment nyugdíjba a Szegedi Orvostudományi Egyetem Szemészeti Klinikájának éléről.

1898-ban született Érsekújváron. Egyetemi tanulmányai után ifjú Imre József pécsi szemklinikáján kezdte működését, az ő haladékos szellemű szemészeti iskolájának kiemelkedő tanítványa és továbbfejlesztője volt egész életén át, mint kórházi főorvos, majd mint a Szegedi Orvostudományi Egyetem Szemklinikájának igazgatója. Tudományos munkásságának legfontosabb területe a szem folyadékcsereje volt, a látóhártya vérkeringésének tanulmányozására szerkesztett műszere és a segítségével tisztázott ismeretek világszerte napjainkban vannak elterjedőben. Ezek alapján lett 1936-ban egyetemi magántanár, majd 1932-

Január 13-án este hunyt el több mint egy évszázadig tartó, nagy türelemmel viselt betegsége után dr. Láng Imre sebészprofesszor, aki 1970. júniusában ment nyugdíjba a Szegedi Orvostudományi Egyetem II. sz. Sebészeti Klinikájának éléről.

Láng professzor 1899-ben Budapesten született. Orvosi tanulmányait is ott végezte. 1921-ben lépett a sebészeti pályára és 1941-ig dolgozott a Bakay professzor vezetésével álló budapesti II. sz. Sebészeti Klinikán, melyből mint adjunktus és a Budapesti Egyetem magántanára vált meg,

A jubileumj emblemmel díszített Politikai Gazdaságtan Acta négy tanulmányt tartalmaz.

A kötet szerkesztője Dr. Nagy Lajos egyetemi tanár „A földjára-elmélet és a modern tőkés mezőgazdaság” c. tanulmányának első részében a marxista földjára-elmélet konkrét kérdéseivel foglalkozik napjaink tőkés mezőgazdaságában. A szerző megállapítja, hogy a fejlett tőkés országok mezőgazdaságát a bérleti rendszer visszahúzódása jellemzi és helyette a saját gazdálkodás (tulajdonos és a gazdálkodó ugyanaz a személy) és a kombinált földhasználati formák terjednek el.

A második rész a modern polgári földjára-elmélet kritikáját tartalmazza.

Dr. Mayer László Az „afrikai szocializmus” tanzániai változatának néhány kérdése c. cikkében korunk egyik nagyon aktuális és fontos kérdésével foglalkozik: milyen irányba fejlődik a „harmadik világ” országainak társadalmá? Tanzánia vezetője a haladó nézeteiről közismert Nyerere elnök és pártja a TANU komoly erőfeszítéseket tesz, hogy az ország népe számára biztosítsa a társadalmi haladást, figyelembe véve az ország történelmi múltját és a sajátosságait. 1967-

es Arushai nyilatkozat reményt keltő lépés a társadalmi igazságot vívott harc útján. A Nyilatkozat szellemében tevékenykedő tanzániai nép mind következősebben halad a szocializmus építése felé.

Dr. Sipos Miklós „Monopolvállalatok és a piaci verseny a szocialista társadalomban” c. tanulmánya hazánk gazdaságával foglalkozik. A fokozott szocialista árugazdálkodás viszonyai között kialakulhatnak monopolhelyzetben levő vállalatok, amelyek a piacon fölényben vannak más vállalatokkal szemben E vállalatok tevékenysége olykor vitatható is lehet. Ezen vállalatok kedvezőtlen következményeit gazdaságpolitikai intézkedésekkel kell korlátozni.

Dr. Tóth László „Ágazati struktúraváltozások és eszközigényesség az élelmiszer-gazdaságban 1985-ig c. cikkében a szerző a 1968-as helyzetből indul ki. Az élelmiszer-gazdaság és a mezőgazdaság belső szerkezetének változásától függ. Az elvégzett számítások alapján a szerző arra a következtetésre jut, hogy az élelmiszeripar eszközigényessége átlagosan évi 1%-kal csökken.

N. L.

mindig csak a valóságot közölte, de úgy, hogy az reménykeltő legyen.

Szerette és kitűnően oktatta az ifjúságot, tankönyvet írt, továbbképző munkájával korszerűsítette klinikájának, tanítványainak tevékenységét. Alapvetően hirdette, hogy mindent meg szabad próbálni, ami a józan ésszel nem ellenkezik. 1953 és 1956 között a Szegedi Orvostudományi Egyetem dékánja volt. Dékáni működésének eredményeképpen az egyetem tovább fejlődött, mégis pályájának legkiemelkedőbb eredménye a Szemklinikai újjáépítése volt, az ő tervei alapján, melyek egyesítették a korszerűsítésre és a szépségre irányuló törekvést.

Tudományos munkássága elismeréseképpen 1953 és 1954 között a Magyar Szemésztársaság elnöki tisztjét töltötte be, 1953-ban „Kiváló orvos” kitüntetést, 1955-ben és 1969-ben „A Munka Erdemrend” arany fokozatát kapta.

Tanártársai, munkatársai, tanítványai, betegei, barátai kegyelettel megőrzik harmónikus egyéniségének emlékét.

ben az orvostudományok kandidátusa. Mint gyógyító szemorvos, számos új műtéti eljárást vezetett be, figyelme egyre inkább a „reménytelennek” látszó kórképek megoldására irányult, betegeivel

Dr. Láng Imre

amikor kinevezték a Hódmezővásárhelyi Kórház sebész főorvosává.

Tanársegédei éve alatt 1931—32-ben Rockefeller ösztöndíjjal dolgozott a rochesteri Mayo klinikán, majd Bostonban, ahol az idegsebészetben képezte tovább magát az akkor még új szakterület, legkiválóbb mestereinek keze alatt, és kivételesen értékes ismeretekkel tért haza, hogy tapasztalatait itthon hasznosíthassa. Hódmezővásárhelyi éve alatt — 1941—1952 — nehéz körülmények közt is magas színvonalú, elismert munkát végzett ezen a nehéz szakterületen. Ugyanakkor kivételes energiával és odaadással dolgozott a sebészet többi ágában is.

Képességeinek és teljesítményének elismeréseként nevezték ki 1952-ben a Szegedi Orvostudományi Egyetem akkor létesült II. sz. Sebészeti Tanszékére egyetemi tanárnak és klinikai igazgatónak. Tizennyolc éves professzori működése alatt nehéz körülmények között fejlesztette munkahelyét és sokoldalúan képezett, tapasztalt, kiváló tanítványokat nevelt.

Azon kevesek közé tartozott, akik egyetemi tevékenységű, és munkaszerületi legjavát fordították a hallgatóság nevelésére, és

az oktatói hivatást kivételes lelkesedéssel és odaadással gyakorolták. Láng professzor magatartásának szerényiségével, kivételes szorgalmával, lelkiismeretességével, a betegek iránti odaadással, rendíthetetlen orvos-etiikai szilárdságával és nem utolsósorban emberi közvetlenségével és kerestelen modorával olyan személyes példát adott hallgatóinak és idősebb tanítványainak, mely a fiatalság oszthatatlan bizalmát és tiszteletét szerezte meg számára és amely gondoktól nem mentes, sok áldozatot vállaló életének szilárd alapja és elégtétele lehetett. Széleskörű és mélyreható műveltsége, rendkívüli művészi érzéke — ritka tehetségű akvarellfestő is volt — tette színésszé egyéniségét, mely szerénysége folytán leginkább csak szűk, baráti körben csillogott.

Tágja volt számos tudományos társaságnak, nyugdíjazásig elnöke a Dölmagyarországi Sebész Szakcsoportnak, a Magyar Népléktársasági Erdemérem esztétikus fokozatának, a „Kiváló orvos” és az „Oktatásügyi Kiváló Dolgozója” kitüntetés tulajdonosa volt, valamint elnöke az egyetem orvostudományi bizottságának.

Halálával az egyetem kiváló és nagyrabecsült, közszeretettel álló nyugalmazott tanárát, a magyar sebészet egy kiemelkedő művelőjét veszítette el.

DR. PETRI GÁBOR
 egyetemi tanár